

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
PEDRA CRUZA VILLALÓNA,
predstavljeni 11. junija 2015¹

Zadeva C-572/13

Hewlett-Packard Belgium SPRL
in
Epson Europe BV
proti
Reprobel SCRL (Predlog za sprejetje predhodne odločbe,
ki ga je vložilo cour d'appel de Bruxelles (Belgija))

„Približevanje zakonodaj — Intelektualna lastnina — Avtorska pravica in sorodne pravice — Direktiva 2001/29/ES — Izključna pravica reproduciranja — Izjeme in omejitve — Člen 5(2)(a) in (b) — Izjema za razmnoževanje — Izjema za privatno reproduciranje — Pojem ‚pravično nadomestilo‘ — Pobiranje nadomestila od večfunkcijskih tiskalnikov iz naslova pravičnega nadomestila — Kumuliranje pavšalnega in sorazmernega nadomestila — Način izračuna — Upravičenci do pravičnega nadomestila — Avtorji in založniki“

1. Sodišču je v tej zadevi znova predložen predlog za sprejetje predhodne odločbe o razlagi Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi², natančneje točk (a) in (b) člena 5(2) te direktive, ki predvidevata možnost, da države članice v nacionalnem pravu uvedejo izjeme od izključne pravice reproduciranja, ki jo imajo avtorji, in sicer izjemo za razmnoževanje oziroma izjemo za privatno reproduciranje.

2. Pritožnici v postopku v glavni stvari kot uvoznici in/ali proizvajalki večfunkcijskih tiskalnikov v bistvu izpodbijata zneske, ki se zahtevajo od njiju in ustrezajo pravičnemu nadomestilu, dolgovanemu za izjemo za razmnoževanje iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/29, kar daje Sodišču priložnost za obravnavo določb, ki jih je imelo precej manjkrat priložnost razlagati kot določbe člena 5(2)(b) navedene direktive.

1 — Jezik izvirmika: francoščina.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230.

I – Pravni okvir

A – Pravo Unije

3. Člen 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29 določa:

„2. Države članice lahko predvidijo izjeme in omejitve pravice reproduciranja iz člena 2 v naslednjih primerih:

- (a) v zvezi z reprodukcijami na papirju ali podobnem mediju, ki se pridobijo z uporabo kater [katere] koli fotografske tehnike ali na kak drug način s podobnim učinkom, z izjemo grafičnih izdaj glasbenega dela, ob pogoju, da imetniki pravic dobijo pravično nadomestilo;
- (b) v zvezi z reprodukcijami v katerem koli mediju, ki jih izdelava fizična oseba za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni, ob pogoju, da imetniki pravic prejmejo pravično nadomestilo, pri katerem se upošteva uporaba ali neuporaba tehničnih ukrepov po členu 6 na zadevnem delu ali predmetu;“

4. Glavne uvodne izjave in druge določbe Direktive 2001/29, ki so morda pomembne za rešitev spora o glavni stvari, bodo po potrebi navedene v nadaljevanju. Vseeno je treba navesti uvodno izjavo 37 te direktive:

„Obstoječe nacionalne sheme o reprografiji, kjer obstajajo, ne predstavljajo večjih ovir za notranji trg. Državam članicam je treba omogočiti, da predvidijo izjemo ali omejitev glede reprografije.“

B – Belgijsko pravo

5. Člen 1(1), prvi pododstavek, zakona z dne 30. junija 1994 o avtorski in sorodnih pravicah³ določa:

„Avtor literarnega ali umetniškega dela ima izključno pravico, da delo neposredno ali posredno, začasno ali stalno, s kakršnim koli sredstvom ali v kateri koli obliki v celoti ali deloma reproducira ali dovoli tako njegovo reproduciranje.

[...]“

6. Člen 22(1) LDA v različici, ki je veljala ob izdaji predložitvene odločbe,⁴ določa:

„Če je bila objava dela dovoljena, njegov avtor ne more prepovedati:

[...]

- 4. delnega ali popolnega reproduciranja člankov ali del upodabljajoče umetnosti ali reproduciranja kratkih odlomkov drugih del, nameščenih na grafičnem ali podobnem mediju, če je tako reproduciranje izključno v zasebne namene in ne škoduje običajni uporabi dela;

3 — *Moniteur belge* z dne 27. julija 1994, str. 19297; v nadaljevanju: LDA.

4 — Navesti je treba, da so bile te določbe spremenjene z zakonom z dne 31. decembra 2012 o različnih določbah, zlasti na področju pravosodja, *Moniteur belge* z dne 31. decembra 2012, str. 88936, ki je začel veljati 1. decembra 2013, to je po predložitvi predloga Sodišču.

- 4.a delnega ali popolnega reproduciranja člankov ali del upodabljajoče umetnosti ali reproduciranja kratkih odlomkov drugih del, nameščenih na grafičnem ali podobnem mediju, če je tako reproduciranje namenjeno ponazoritvi pri poučevanju ali znanstvenem raziskovanju in če je upravičeno z nepridobitnim ciljem in ne škoduje običajni uporabi dela [...]
5. reproduciranja zvočnih in avdiovizualnih del, narejenih v družinskem krogu in namenjenih temu krogu“.
7. Členi od 59 do 61 LDA določajo:

„Člen 59

Avtorji in založniki del, nameščenih na grafičnem ali podobnem mediju, so upravičeni do nadomestila za njihovo reproduciranje, vključno pod pogoji iz členov 22(1), točki 4 in 4a, in 22a(1), točki 1 in 2.

Nadomestilo plača proizvajalec, uvoznik ali pridobitelj znotraj Skupnosti, in sicer ob dajanju naprav, ki omogočajo razmnoževanje varovanih del, v promet na nacionalnem ozemlju.

Člen 60

Fizične ali pravne osebe, ki razmnožujejo dela, ali po potrebi namesto njih osebe, ki napravo za reproduciranje za plačilo ali brezplačno dajejo na voljo drugim, plačajo tudi sorazmerno nadomestilo, ki se določi glede na število narejenih kopij.

Člen 61

Kralj določi znesek nadomestil iz členov 59 in 60 z odlokom, obravnavanim v svetu ministrov. Nadomestilo iz člena 60 se lahko prilagodi glede na zadevne sektorje.

Kralj določi načine pobiranja, razdelitve in nadzora teh nadomestil ter kdaj jih je treba plačati.

Nadomestila iz členov 59 in 60 se ob upoštevanju mednarodnih konvencij v enakih deležih dodelijo avtorjem in založnikom.

Kralj v skladu s pogoji in načini, ki jih določi, pooblasti kolektivno organizacijo, ki zastopa vse organizacije za kolektivno upravljanje pravic, da zagotavlja pobiranje in razdelitev nadomestil.“

8. Zneski pavšalnega nadomestila in sorazmernega nadomestila so določeni v členih 2, 4, 8 in 9 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997 o nadomestilu avtorjem in založnikom za razmnoževanje del, nameščenih na grafičnem ali podobnem mediju, v zasebne ali didaktične namene.⁵ Ti členi določajo:⁶

„Člen 2

1. Znesek pavšalnega nadomestila, ki velja za fotokopirne stroje, znaša:

1. [5,01] EUR na fotokopirni stroj, ki naredi manj kot 6 kopij na minuto;
2. [18,39] EUR na fotokopirni stroj, ki naredi od 6 do 9 kopij na minuto;

5 — *Moniteur belge* z dne 7. novembra 1997, str. 29874; v nadaljevanju: kraljevi odlok z dne 30. oktobra 1997.

6 — Številke izhajajo iz mnenja Generalnega direktorata za ureditev in organizacijo trga z dne 4. novembra 2012 v zvezi s samodejno indeksacijo zneskov, navedenih v kraljevem odloku z dne 30. oktobra 1997, *Moniteur belge* z dne 4. novembra 2013, str. 83560.

3. [60,19] EUR na fotokopirni stroj, ki naredi od 10 do 19 kopij na minuto;
4. [195,60] EUR na fotokopirni stroj, ki naredi od 20 do 39 kopij na minuto;
5. [324,33] EUR na fotokopirni stroj, ki naredi od 40 do 59 kopij na minuto;
6. [810,33] EUR na fotokopirni stroj, ki naredi od 60 do 89 kopij na minuto;
7. [1 838,98] EUR na fotokopirni stroj, ki naredi več kot 89 kopij na minuto.

Pri določitvi zneska pavšalnega nadomestila se upošteva hitrost črno-belega kopiranja, tudi za fotokopirne stroje, s katerimi se naredijo barvne kopije.

2. Znesek pavšalnega nadomestila, ki velja za razmnoževalnike in za pisarniške tiskarske stroje za ofsetni tisk, znaša:

1. [324,33] EUR na razmnoževalnik;
2. [810,33] EUR na pisarniški tiskarski stroji za ofsetni tisk.

[...]

Člen 4

Za naprave, ki združujejo več funkcij, enakih funkcijam naprav iz členov 2 in 3, je znesek pavšalnega nadomestila enak najvišjemu znesku od tistih iz členov 2 in 3, ki lahko veljajo za integrirano napravo.

[...]

Člen 8

Če dolžnik ne sodeluje [pri pobiranju sorazmernega nadomestila], kot je opredeljeno v členih od 10 do 12, znesek sorazmernega nadomestila znaša:

1. [0,0334] EUR na kopijo varovanega dela;
2. [0,0251] EUR na kopijo varovanega dela, narejeno z napravami, ki jih uporabljajo izobraževalne ustanove ali javne izposojevalnice.

Zneski iz prvega odstavka se za barvne kopije varovanih barvnih del pomnožijo z dve.

Člen 9

Če dolžnik sodeluje pri pobiranju sorazmernega nadomestila, ki ga izvaja organizacija za kolektivno upravljanje pravic, znesek nadomestila znaša:

1. [0,0201] EUR na kopijo varovanega dela;
2. [0,0151] EUR na kopijo varovanega dela, narejeno z napravami, ki jih uporabljajo izobraževalne ustanove ali javne izposojevalnice.

Zneski iz prvega odstavka se za barvne kopije varovanih barvnih del pomnožijo z dve.“

9. Sodelovanje iz členov 8 in 9 je opredeljeno v členih od 10 do 12 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997. Člen 10 določa:

„Dolžnik sodeluje pri pobiranju sorazmernega nadomestila, če je:

1. za zadevno obdobje oddal prijavo organizaciji za kolektivno upravljanje pravic v skladu z določbami oddelka 3;
2. organizaciji za kolektivno upravljanje pravic ob oddaji prijave začasno plačal sorazmerno nadomestilo za prijavljeno število kopij varovanih del, pomnoženo z upošteveno tarifo iz člena 9, ter je
3. (a) bodisi soglasno z organizacijo za kolektivno upravljanje pravic pred iztekom roka 200 delovnih dni od dneva, ko je kolektivna organizacija prejela prijavo, ocenil število kopij varovanih del, narejenih v zadevnem obdobju;
- (b) bodisi predložil potrebne informacije za pripravo mnenja iz člena 14, če je organizacija za kolektivno upravljanje pravic zahtevala mnenje v skladu s tem členom.“

10. Člen 14 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997 določa:

1. Če dolžnik in organizacija za kolektivno upravljanje pravic ne ocenita soglasno števila kopij varovanih del, narejenih v zadevnem obdobju, lahko ta organizacija zahteva mnenje o oceni števila kopij varovanih del, narejenih v zadevnem obdobju.

Organizacija za kolektivno upravljanje pravic pošlje dolžniku zahtevo za mnenje v 220 delovnih dneh od dneva, ko je prejela prijavo tega dolžnika. Mnenje pripravi en ali več izvedencev, ki jih:

1. bodisi soglasno imenujeta dolžnik in organizacija za kolektivno upravljanje pravic;
2. bodisi imenuje organizacija za kolektivno upravljanje pravic.

Kolektivna organizacija lahko na podlagi tretjega pododstavka, točka 2, imenuje le izvedenca ali izvedence, ki jih je pooblastil minister.

Mnenje se izda v roku, ki ne sme biti daljši od treh mesecev od dneva, ko imenovani izvedenec ali izvedenci prejmejo zahtevo za mnenje.

2. Če izvedenca ali izvedence soglasno imenujeta dolžnik in organizacija za kolektivno upravljanje pravic, se stroški izvedenskega mnenja soglasno razdelijo med stranki. Če izvedenca ali izvedence imenuje le organizacija za kolektivno upravljanje pravic v skladu z odstavkom (1), tretji pododstavek, točka 2, lahko kolektivna organizacija stroške izvedenskega mnenja izterja od dolžnika, če se izpolnjeni vsi spodaj navedeni pogoji:

1.
 - dolžnik organizaciji za kolektivno upravljanje pravic predhodno ni predložil informacij, ki jih je ta zahtevala v skladu s členom 22, oziroma

je dolžnik organizaciji za kolektivno upravljanje pravic na podlagi zahteve za posredovanje informacij, skladne s členom 22, predložil informacije, ki so očitno neresnične ali nepopolne;

2. organizacija za kolektivno upravljanje pravic je dolžnika v zahtevi za posredovanje informacij iz člena 22 jasno obvestila, da lahko v primerih iz točke 1 izterja stroške neodvisnega izvedenskega mnenja, ki ga ja zahtevala;
3. stroški izvedenskega mnenja so objektivno utemeljeni;
4. stroški izvedenskega mnenja so razumni glede na količino kopij varovanih del, ki jo kolektivna organizacija lahko razumno domneva.

[...]“

II – Dejansko stanje v sporu o glavni stvari

11. Družba Hewlett-Packard Belgium⁷ v Belgijo uvaža naprave za razmnoževanje za poslovno in domačo uporabo, med drugim „večfunkcijske“ tiskalnice, katerih glavna funkcija je tiskanje dokumentov s hitrostjo, ki se spreminja glede na kakovost tiskanja, ter ki omogočajo tudi optično branje in razmnoževanje dokumentov ter prejemanje in pošiljanje telefaksov. Ti večfunkcijski tiskalniki, ki so predmet spora o glavni stvari, se prodajajo po cenah, ki običajno ne presegajo 100 EUR.

12. Organizacija Reprobel SPRL⁸ je kolektivna organizacija, ki je zadolžena za pobiranje in razdeljevanje zneskov pravičnega nadomestila, ki se plačuje za izjemo za razmnoževanje.

13. Organizacija Reprobel je 16. avgusta 2004 družbi HPB poslala telefaks, v katerem jo je opozorila, da se za prodajo večfunkcijskih tiskalnikov načeloma zaračunava pristojbina v višini 49,20 EUR na napravo.

14. Ker organizirani sestanki in izmenjave dopisov z organizacijo Reprobel niso pripeljali do dogovora o tarifi, ki se uporablja za te večfunkcijske tiskalnice, je družba HPB 8. marca 2010 pri Tribunal de première instance de Bruxelles vložila tožbo proti organizaciji Reprobel. Po eni strani je predlagala, naj to sodišče odloči, da za naprave, ki jih je prodajala, ni dolžna plačati nobenega nadomestila ter, podredno, da nadomestila, ki jih je plačala, ustrezajo pravičnemu nadomestilu, ki ga je treba plačati na podlagi belgijskih predpisov, razloženih z vidika Direktive 2001/29. Po drugi strani je predlagala, naj se organizaciji Reprobel naloži, naj v enem letu pripravi študijo, skladno s študijo iz člena 26 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997, v kateri bo med drugim obravnavala število spornih naprav in njihovo dejansko uporabo kot fotokopirnih strojev za fotokopiranje varovanih del ter primerjala to dejansko uporabo z dejanskimi uporabami vseh drugih naprav za reproduciranje varovanih del, in če tega ne stori, naj se ji naloži denarna kazen v višini 10 milijonov EUR.

7 — V nadaljevanju: HPB.

8 — V nadaljevanju: Reprobel.

III – Vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

15. V teh okoliščinah je cour d'appel de Bruxelles s sodbo z dne 23. oktobra 2013, ki je v sodno tajništvo Sodišča prispela 8. novembra 2013, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali je razlaga izraza ‚pravično nadomestilo‘ iz točk (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 odvisna od tega, ali reprodukcijo na papirju ali podobnem mediju, ki se pridobi z uporabo katere koli fotografske tehnike ali na kak drug način s podobnim učinkom, opravi kateri koli uporabnik ali pa fizična oseba za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni? Če je odgovor pritrdilen, na katerih merilih mora temeljiti ta razlika v razlagi?
2. Ali je treba točki (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 razlagati tako, da je državam članicam dovoljeno, da določijo pravično nadomestilo za imetnike pravic v obliki:

- pavšalnega nadomestila, ki ga proizvajalec, uvoznik ali pridobitelj znotraj Skupnosti plača med dajanjem naprav, ki omogočajo razmnoževanje varovanih del, v promet na nacionalnem ozemlju in katerega znesek se izračuna izključno na podlagi hitrosti, s katero lahko fotokopirni stroj naredi določeno število kopij na minuto, brez vsakršnega drugega navezovanja na škodo, ki jo morda utrpijo imetniki pravic, ter
- sorazmernega nadomestila, določenega izključno s ceno na enoto, pomnoženo s številom narejenih kopij, ki je odvisna od tega, ali je dolžnik sodeloval pri pobiranju tega nadomestila, ki ga morajo plačati fizične ali pravne osebe, ki razmnožujejo dela, ali po potrebi namesto njih osebe, ki napravo za reproduciranje za plačilo ali brezplačno dajejo na razpolago drugim?

Če je odgovor na to vprašanje nikalen, katera so upoštevana in skladna merila, ki jih morajo države članice uporabiti, da se lahko nadomestilo v skladu s pravom Unije šteje za pravično in da se med zadevnimi osebami vzpostavi pravično ravnotežje?

3. Ali je treba točki (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 razlagati tako, da je državam članicam dovoljeno, da polovico pravičnega nadomestila za imetnike pravic dodelijo založnikom del, ki so jih ustvarili avtorji, brez kakršne koli obveznosti založnikov, da zagotovijo, da avtorjem – čeprav posredno – del nadomestila, za katero so prikrajšani, koristi?
4. Ali je treba točki (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 razlagati tako, da je državam članicam dovoljeno, da vzpostavijo enotno ureditev pobiranja pravičnega nadomestila za imetnike pravic v obliki pavšalnega zneska in zneska, ki je odvisen od števila narejenih kopij, ki implicitno, vendar zanesljivo deloma vključuje razmnoževanje grafičnih izdaj glasbenih del in ponarejenih reprodukcij?“

16. Cour d'appel de Bruxelles je z vmesno sodbo z dne 7. februarja 2014 Sodišče obvestilo, da dovoljuje prostovoljno intervencijo družbe Epson Europe BV⁹ v sporu o glavni stvari. Sodišče je posledično v skladu s členom 97(2) Poslovnika družbi Epson poslalo vse procesne akte, ki so že bili vročeni zainteresiranim subjektom iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije.

17. Pisna stališča so vložile družbi HPB, Epson in organizacija Reprobe, ki so stranke v sporu o glavni stvari, belgijska vlada, Irska¹⁰, avstrijska, poljska, portugalska in finska vlada¹¹ ter Evropska komisija. Družbi HPB in Epson, organizacija Repobel, belgijska in češka vlada ter Komisija so poleg tega na javni obravnavi 29. januarja 2015 ustno podale stališča.

9 — V nadaljevanju: Epson.

10 — Irska predlaga odgovora le na prvo in drugo vprašanje za predhodno odločanje.

11 — Finska vlada predlaga odgovora le na tretje in četrto vprašanje za predhodno odločanje.

IV – Pojem „pravično nadomestilo“ v smislu člena 5(2)(a) in (b) Direktive 2001/29 (prvo vprašanje)

18. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem Sodišče sprašuje, ali je razlaga pojma „pravično nadomestilo“ iz točk (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 odvisna od tega, ali „reprodukcijo na papirju ali podobnem mediju, ki se pridobi z uporabo katere koli fotografske tehnike ali na kak drug način s podobnim učinkom“, „uporabnik“ ali „fizična oseba izdelava za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni“.

19. Poudariti je treba, da to prvo vprašanje predložitvenega sodišča ni nedvoumno, na kar kažejo zelo velike razlike med predlogi in obrazložitvami v pisnih stališčih, pripravljenih na podlagi tega vprašanja. Tako bi lahko po prvem površnem branju sklepali, da predložitveno sodišče predlaga, da bi bilo člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 ne le mogoče, ampak tudi treba razlagati ob upoštevanju statusa osebe, ki razmnožuje varovano delo, in namena tega razmnoževanja, to je ob upoštevanju meril iz člena 5(2)(b) te direktive. Zato je treba najprej ugotoviti pomen in natančen obseg tega vprašanja z vidika spora o glavni stvari, pri čemer je treba najprej predstaviti pojasnila, ki jih je navedlo predložitveno sodišče.

A – Pomen in obseg prvega vprašanja

1. Pojasnila predložitvenega sodišča

20. Predložitveno sodišče navaja, da je Sodišče pojem pravično nadomestilo do zdaj obravnavalo le v okviru razlage člena 5(2)(b) Direktive 2001/29.

21. Organizacija Repobel pa naj bi pred tem sodiščem trdila, prvič, da je v zadevi v glavni stvari sporen le člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 ter, drugič, da je treba razlikovati med izjemo za razmnoževanje iz zadnjenavedene določbe in izjemo za privatno reproduciranje iz člena 5(2)(b) navedene direktive. Družba HPB naj bi nasprotno trdila, da se člen 5(2)(b) Direktive 2001/29, ki se nanaša na reproduciranje na katerem koli mediju, uporablja tudi za razmnoževanje, ki ga fizična oseba izvede za privatno uporabo.

22. Predložitveno sodišče s tega vidika pojasnjuje, da se, ker večfunkcijske tiskalnike uporabljajo tudi fizične osebe za privatno uporabo, postavlja vprašanje, ali je treba pojem pravično nadomestilo, ki mora biti odvisno od škode, ki jo utrpijo imetniki pravic, razlagati enako, če je reproduciranje namenjeno za privatno uporabo ali za katero koli drugo uporabo.

2. Analiza prvega vprašanja

23. Vsa težavnost prvega vprašanja, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, izhaja iz tega, da to že v besedilu tega vprašanja nakazuje, da je mogoče „parametre“ pravičnega nadomestila za privatno reproduciranje, določene v členu 5(2)(b) Direktive 2001/29, nekako kumulirati s parametri pravičnega nadomestila za razmnoževanje, določenimi v členu 5(2)(a) navedene direktive.

24. Po mojem mnenju pa to ni pomen, ki ga je treba pripisati prvemu vprašanju.

25. Najprej je treba poudariti, da se predložitveno sodišče, kot je razvidno iz samega besedila njegovega vprašanja, opira le na področje člena 5(2)(a) Direktive 2001/29, ker se izrecno in izključno sklicuje na „reprodukcij[e] na papirju ali podobnem mediju, ki se pridobijo z uporabo katere koli fotografske tehnike ali na kak drug način s podobnim učinkom“, ne pa širše na reprodukcije, narejene na primer z večfunkcijskim tiskalnikom.

26. Prvo vprašanje torej ne izhaja iz načela, da uporaba večfunkcijskih tiskalnikov lahko spada tako v izjemo za razmnoževanje iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/29 kot v izjemo za privatno reproduciranje iz člena 5(2)(b) te direktive.¹²

27. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je na splošno mogoče sklepati, da lahko uporaba večfunkcijskih tiskalnikov za reproduciranje varovanih del hkrati spada na stvarno področje uporabe izjeme za razmnoževanje v smislu člena 5(2)(a) Direktive 2001/29 in na stvarno področje uporabe izjeme za privatno reproduciranje v smislu člena 5(2)(b) te direktive.

28. Ti tiskalniki namreč poleg glavne funkcije tiskanja dokumentov na papir iz žično ali brezžično povezanega terminala (na primer osebnega računalnika, tabličnega računalnika, pametnega telefona ali fotoaparata) ali iz nosilca posnetkov (na primer zunanega trdega diska ali pomnilniške kartice) omogočajo ne le fotokopiranje ali razmnoževanje del na papir, kar spada v izjemo za razmnoževanje iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/29, ampak tudi optično branje ali digitalizacijo teh del in shranjevanje nastalih datotek na elektronskem nosilcu,¹³ kar bi lahko spadalo v izjemo za privatno reproduciranje iz člena 5(2)(b) te direktive.¹⁴

29. Iz spisa je vseeno razvidno, da za zagotovitev koristnega odgovora predložitvenemu sodišču ni treba ugotoviti, ali uporaba večfunkcijskih tiskalnikov spada le v izjemo za razmnoževanje iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/29 ali pa spada tudi in hkrati – prav zaradi številnih funkcij teh tiskalnikov – v izjemo za privatno reproduciranje iz člena 5(2)(b) te direktive, posledično pa prav tako ni treba opredeliti področja uporabe teh dveh določb za te tiskalnike in, širše, za vso hibridno opremo ali naprave za reproduciranje, ki se lahko uporabljajo za analogno in digitalno reproduciranje varovanih del.

30. Ugotoviti je namreč treba, da sta belgijska vlada in organizacija Reprobél na eni strani trdili, da so bile določbe člena 5(2)(a) Direktive 2001/29 prenesene v člen 22(1), točka 4, LDA, določbe člena 5(2)(b) te direktive pa v člen 22(1), točka 5, LDA. Na drugi strani menita, da se v zadevi v glavni stvari uporabljajo določbe člena 22(1), točka 4, LDA, ne pa določbe člena 22(1), točka 5, LDA.

31. V zvezi s tem je mogoče ugotoviti, da se je člen 22(1), točka 5, LDA v različici, ki je veljala ob izdaji predložitvene odločbe, dejansko nanašal le na „reproduciranje zvočnih in avdiovizualnih del, narejenih v družinskem krogu ali namenjenih temu krogu“. Iz tega se zato lahko sklepa, da se izjema za privatno reproduciranje vsaj pred reformo 31. decembra 2012, ki je začela veljati 1. decembra 2013, ne uporablja za večfunkcijske tiskalnike kot tudi ne za digitalizacijo varovanih del z optičnim bralnikom.¹⁵ Do take sklepne ugotovitve pa lahko pride le predložitveno sodišče, saj Sodišče v skladu z ustaljeno sodno prakso ni pristojno za razlago nacionalnega prava.

32. Vendar se predložitveno sodišče s tega vidika po mojem mnenju sprašuje, ali, in če, v kolikšni meri se pravično nadomestilo za izjemo za razmnoževanje, kot je določena v členu 5(2)(a) Direktive 2001/29, ki običajno in brez izjem velja za uporabo večfunkcijskih tiskalnikov za razmnoževane varovanih del, lahko „razlikuje“ glede na to, ali jih za to uporablja kateri koli uporabnik ali pa „fizična oseba [...] za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni“, v skladu s formulacijo iz člena 5(2)(b) te direktive.

12 — Predpostavka, ki jo je generalna pravobranilka E. Sharpston predstavila v sklepnih predlogih v združenih zadevah VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:34, točka 40).

13 — V zvezi s tem je seveda treba razlikovati med reproduciranjem varovanih del, ki se razširjajo v digitalni obliki (eknjige ali druga dela, ki se prodajajo na CD, DVD ali internetu), na eni strani ter reproduciranjem varovanih del, ki se razširjajo v analogni obliki (knjige, tiskani mediji), na drugi strani, pri čemer je treba pojasniti, da sta tako kopirano digitalno delo kot digitalizirano analogno delo zakonita le, če ju je dovolil imetnik pravice ali če spadata v eno od izjem iz Direktive 2001/29.

14 — V zvezi s tem glej v nadaljevanju točke od 42 do 45 teh sklepnih predlogov.

15 — Iz poročila kralju, pripravljene pred sprejetjem kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997, pa je razvidno, da se je ta možnost že upoštevala.

33. Predložitveno sodišče se torej ne sprašuje, ali je mogoče parametre, določene v členu 5(2)(b) Direktive 2001/29, uporabiti v okviru uporabe člena 5(2)(a) te direktive, ampak pravzaprav in natančneje, ali Direktiva 2001/29 omogoča oziroma eventualno nalaga – če je treba pravično nadomestilo določiti glede na škodo, ki jo imetniki pravic utrpijo zaradi narejene reprodukcije – modulacijo pravičnega nadomestila, ki se pobere za razmnoževanje z uporabo večfunkcijskih tiskalnikov, glede na to, ali reprodukcijo naredi fizična oseba v zasebne namene ali katera koli druga oseba v druge namene.

34. Povedano drugače, Sodišče mora nazadnje in izrecno ugotoviti, ali, in če, v kolikšni meri Direktiva 2001/29 državam članicam, ki so se odločile uporabljati izjemo za razmnoževanje iz člena 5(2)(a) te direktive in so tako kot v zadevi v glavni stvari uvedle pobiranje pavšalnega in sorazmernega nadomestila za uporabo večfunkcijskih tiskalnikov, da bi financirale pravično nadomestilo iz te določbe, omogoča oziroma nalaga, naj v vsakem primeru upoštevajo dejstvo, ali te tiskalnike uporabljajo fizične osebe za privatno uporabo ali ne.

B – Obstoj različne obveznosti pobiranja pravičnega nadomestila glede na uporabo večfunkcijskih tiskalnikov

35. Najprej je treba spomniti, da imajo v skladu s členom 5(2) Direktive 2001/29 države članice le možnost, in ne obveznost, da v nacionalnem pravu izvajajo izjeme ali omejitve za izključno pravico reproduciranja avtorskih del, določeno v členu 2 te direktive, pri čemer so te izjeme in omejitve našteje v njenem členu 5(2) in (3) navedene direktive ter vključujejo izjemo za razmnoževanje iz člena 5(2)(a) in izjemo za privatno reproduciranje iz člena 5(2)(b).

36. Če se te države članice odločijo uvesti izjemo za razmnoževanje ali izjemo za privatno reproduciranje, morajo vseeno na podlagi točk (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 predvideti plačilo pravičnega nadomestila v korist imetnikov navedene izključne pravice reproduciranja.¹⁶

37. Sodišče je presodilo, da je pojem pravično nadomestilo, ki je nujen element, skupen izjemi za razmnoževanje in izjemi za privatno reproduciranje, samostojen pojem prava Unije in ga je treba enotno razlagati v vseh državah članicah.¹⁷ To predvsem pomeni, da kadar se države članice odločijo uvesti izjemo za razmnoževanje ali izjemo za privatno reproduciranje, ne morejo več nedosledno in neusklajeno prosto določati meril za pravično nadomestilo, ki je bistven element.¹⁸

38. Sodišče je vseeno odločilo tudi, da ker Direktiva 2001/29 tega vprašanja ne ureja izrecno, imajo države članice široko polje proste presoje, da ob upoštevanju načela prepovedi diskriminacije opredelijo različne elemente sheme pravičnega nadomestila, ki jo morajo uvesti, zlasti da določijo, kdo mora to nadomestilo plačati ter obliko, podrobnosti in višino tega nadomestila.¹⁹

39. Vendar je treba – kot je Sodišče večkrat ugotovilo – pravično nadomestilo nujno izračunati na podlagi potencialne²⁰ ali dejanske škode, ki je imetnikom avtorske pravice povzročena z uvedbo zadevne izjeme od izključne pravice reproduciranja.²¹

40. Na prvo vprašanje predložitvenega sodišča je treba odgovoriti z vidika teh temeljnih smernic.

16 — Glej nazadnje sodbo Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točka 19 in navedena sodna praksa).

17 — Glej sodbo Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 33).

18 — Glej sodbi Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 36) ter ACI Adam in drugi (C-435/12, EU:C:2014:254, točka 49).

19 — Glej nazadnje sodbo Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točke 19, 20, od 30 do 41, 57 in 59 ter navedena sodna praksa).

20 — Glej zlasti uvodno izjavo 35 Direktive 2001/29 in sodbo Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 39).

21 — Sodbe Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 42); Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točka 47); ACI Adam in drugi (C-435/12, EU:C:2014:254, točka 55) ter Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točka 21).

41. V obravnavani zadevi je treba najprej ugotoviti, da so meje izjeme za razmnoževanje in izjeme za privatno reproduciranje opredeljene v točkah (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 na podlagi zelo nasprotujočih si meril.²² Izjema za razmnoževanje je „opredeljena“ glede na nosilec za reproduciranje („na papirju ali podobnem mediju“) in uporabljena sredstva za reproduciranje („katere koli fotografske tehnike ali na kak drug način s podobnim učinkom“), medtem ko je izjema za privatno reproduciranje opredeljena glede na nosilec za reproduciranje („v katerem koli mediju“), predvsem pa glede na identiteto avtorja reprodukcije („fizična oseba“) in cilj reprodukcije („za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni“).

42. Ta pojasnila res niso merila za opredelitev teh dveh izjem, ampak so bolj elementi, s katerimi je mogoče opredeliti meje njunega področja in torej v neki meri določiti njuno področje uporabe *ratione personae* in *ratione materiae*, vendar z zelo različnimi izrazi in na zelo različne načine.

43. Člen 5(2)(b) Direktive 2001/29, ki ni predmet spora o glavni stvari, tako v bistvu z dvojno omejitvijo opredeljuje področje uporabe *ratione personae* izjeme za privatno reproduciranje. Le fizičnim osebam je dovoljeno reproducirati varovana dela iz naslova privatnega reproduciranja, in to samo za privatno uporabo in v namene, ki niso niti posredno niti neposredno komercialni. Zato se lahko pravično nadomestilo, ki se mora iz tega naslova in brez izjeme pobrati za vsako reprodukcijo varovanega dela, pobira le pri fizičnih osebah. Nasprotno pa ta določba ne omejuje področja uporabe *ratione materiae* izjeme za privatno reproduciranje, vsaj ne izrecno. V zvezi s tem natančneje določa le, da se uporablja ne glede na uporabljeni nosilec za reproduciranje. Pravzaprav v resnici – kot je razvidno iz sodne prakse Sodišča – člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 omejuje področje uporabe *ratione materiae* izjeme za privatno reproduciranje le na digitalne reprodukcije.

44. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29, ki se edini obravnava v sporu o glavni stvari, v bistvu s trojno omejitvijo opredeljuje področje uporabe *ratione materiae* izjeme za razmnoževanje ter posledično in negativno izjeme za privatno reproduciranje. Izjema za razmnoževanje velja le za reprodukcije na papirju ali podobnem mediju, ki se pridobijo z uporabo katere koli fotografske tehnike ali na kak drug način s podobnim učinkom, z izjemo grafičnih izdaj glasbenega dela.

45. Kot je ugotovilo Sodišče, tako besedilo člena 5(2)(a) Direktive 2001/29 uvaja razlikovanje med nosilcem za reproduciranje, in sicer papirjem ali podobnim medijem, ter sredstvom, ki se uporabi za to reproduciranje, in sicer katero koli fotografsko tehniko ali kakim drugim načinom s podobnim učinkom.²³

46. Nosilec za reproduciranje mora biti papir, ki je izrecno omenjen, ali kateri koli drug „nosilec, ki mora imeti podobne lastnosti, torej primerljive in enakovredne lastnostim papirja“,²⁴ kar izključuje vsak neanalogni nosilec za reproduciranje in torej zlasti digitalne nosilce.²⁵

47. Sredstvo za reproduciranje na papir ali podoben medij se ne nanaša le na fotografsko tehniko, temveč tudi na „kak drug način s podobnim učinkom“, in sicer katero koli drugo sredstvo, ki omogoča doseganje podobnega rezultata, kakršnega se doseže s fotografsko tehniko, torej z analogno upodobitvijo dela ali drugega predmeta sorodnih pravic.²⁶ Sodišče je tako pojasnilo, da izjema za razmnoževanje ne temelji na uporabljeni tehniki, temveč na rezultatu, ki ga je treba doseči.²⁷

22 — Kot je generalna pravobranilka E. Sharpston že ugotovila v sklepnih predlogih v zadevi VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:34, točka 39).

23 — Glej sodbo VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, točka 64).

24 — Prav tam, točka 65.

25 — Prav tam, točka 67.

26 — Prav tam, točka 68.

27 — Prav tam, točka 69.

48. Tako je mogoče iz sodne prakse Sodišča sklepati, da funkcija fotokopirnega stroja, ki jo imajo večfunkcijski tiskalniki, ki omogoča reproduciranje varovanih del na papir, spada v izjemo za razmnoževanje iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/29, medtem ko bi lahko funkcija optičnega bralnika, ki omogoča reproduciranje varovanih del na elektronski nosilec, to je digitalizacijo del, objavljenih na papirju, spadala v izjemo za privatno reproduciranje iz člena 5(2)(b) te direktive. Vendar pa, kot sem že ugotovil,²⁸ ta vidik problematike ne spada na področje vprašanj za predhodno odločanje, postavljenih Sodišču, saj nacionalni zakonodajalec ni predvidel te možnosti, vsaj ne pred reformo 31. decembra 2012, ki je začela veljati 1. decembra 2013, to je po predložitvi vprašanj Sodišču.

49. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 pa nasprotno ne vsebuje nobene omejitve glede statusa osebe, ki naredi reprodukcijo, ali namena, za katerega se ta reprodukcija naredi. Zato se mora pravično nadomestilo, ki se mora za izjemo za razmnoževanje brez izjeme plačati za vsako reprodukcijo varovanega dela, načeloma pobirati pri vsaki osebi, ki naredi tako reprodukcijo.²⁹

50. Iz zgornje analize je razvidno, da člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 državam članicam, ki so se odločile uporabljati izjemo za razmnoževanje, niti izrecno ne nalaga – kar je vprašanje, postavljeno Sodišču – niti formalno ne prepoveduje, da modulirajo pobiranje pravičnega nadomestila, ki se plačuje za uporabo večfunkcijskih tiskalnikov za reproduciranje varovanih del, glede na namen, za katerega se reprodukcija naredi, in status osebe, ki naredi to reprodukcijo.

51. Posebej je treba poudariti, da na prvo vprašanje predložitvenega sodišča ni mogoče jedrnato odgovoriti tako, da bi bila taka modulacija izključena, ker člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 drugače kot njen člen 5(2)(b) ne razlikuje glede na status osebe, ki naredi reprodukcijo, in namen, za katerega se ta naredi, skratka tako, da bi se uporabilo načelo, v skladu s katerim ni treba razlikovati tam, kjer zakon ne razlikuje (*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*).

52. Prvi sklep, do katerega me pripelje ta analiza, je da države članice niso zavezane vzpostaviti take ureditve pobiranja pristojbine, namenjene financiranju pravičnega nadomestila za izjemo za razmnoževanje v smislu člena 5(2)(a) Direktive 2001/29, za večfunkcijske tiskalnike in/ali njihovo uporabo, ki bi se razlikovala glede na status osebe, ki uporablja te tiskalnike, in/ali namen, za katerega se uporabljajo.

53. Drugi sklep, ki ga moram izpeljati iz te analize, je, da lahko države članice vseeno uvedejo tako različno ureditev, vendar mora navedeno nadomestilo ostati povezano s škodo, ki jo imetniki pravic utrpijo zaradi uvedbe te izjeme, kar pomeni, da tako razlikovanje temelji na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih,³⁰ kot natančneje izhaja iz preučitve drugega vprašanja za predhodno odločanje, opravljene v nadaljevanju.

54. Posledično Sodišču predlagam, naj na prvo vprašanje odgovori, da je treba člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 razlagati tako, da državam članicam ne nalaga, ampak jim omogoča, da vzpostavijo tako ureditev pobiranja pristojbine, namenjene financiranju pravičnega nadomestila za izjemo za razmnoževanje iz te določbe, za večfunkcijske tiskalnike in/ali njihovo uporabo, ki se razlikuje glede na status osebe, ki jih uporablja, in/ali namen, za katerega se uporabljajo, če na eni strani to nadomestilo ostane povezano s škodo, ki jo imetniki pravic utrpijo zaradi uvedbe te izjeme, ter če na drugi strani tako razlikovanje temelji na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih.

28 — Glej točke od 29 do 31 teh sklepnih predlogov.

29 — Tu je treba navesti, da se zdi, da to velja v zadevi v glavni stvari, kot izhaja iz pojasnil belgijske vlade.

30 — V zvezi s to zahtevo glej sodbo Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točke od 30 do 41).

V – Določitev pavšalnega in sorazmernega nadomestila za financiranje pravičnega nadomestila (drugo vprašanje)

55. Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba določbe točk (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29 razlagati tako, da državi članici dovoljujejo, da za financiranje pravičnega nadomestila, ki se zahteva s temi določbami, vzpostavi dvojno ureditev pavšalnega in sorazmernega nadomestila z lastnostmi, kot jih ima ureditev, ki je predmet spora o glavni stvari, zlasti ob upoštevanju pravičnega ravnotežja med interesi različnih zadevnih oseb, ki ga mora zagotavljati.

56. Preden se lotim odgovora na drugo vprašanje predložitvenega sodišča, moram opozoriti na glavne lastnosti pavšalnega in sorazmernega nadomestila, ki se obravnavata v postopku v glavni stvari, nato pa predstaviti pojasnila, ki jih je zagotovilo predložitveno sodišče.

A – Glavni elementi belgijske ureditve pavšalnega in sorazmernega nadomestila

57. Reproduciranje varovanih del za izjemo za razmnoževanje iz člena 22(1), točka 4, LDA daje avtorjem in založnikom³¹ del, nameščenih na grafičnem ali podobnem mediju, pravico do pravičnega nadomestila, ki se financira s pavšalnim nadomestilom iz člena 59 LDA in sorazmernim nadomestilom iz člena 60 LDA.

58. Pavšalno nadomestilo plača proizvajalec, uvoznik ali pridobitelj znotraj Skupnosti, in sicer ob dajanju teh naprav, ki omogočajo razmnoževanje varovanih del, v promet na nacionalnem ozemlju. V členu 1 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997 je uvoznik ali pridobitelj znotraj Skupnosti opredeljen kot uvoznik ali pridobitelj, katerega poslovna dejavnost je distribucija naprav. Znesek tega nadomestila, določen v členu 2 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997, je odvisen od najvišje hitrosti črno-belega fotokopiranja, ki jo doseže zadevna naprava. Za vrsto večfunkcijskih tiskalnikov, ki je predmet spora o glavni stvari (od 20 do 39 kopij na minuto), to nadomestilo znaša 195,60 EUR.

59. Sorazmerno nadomestilo plačajo fizične ali pravne osebe, ki razmnožujejo varovana dela, ali po potrebi namesto njih fizične osebe, ki napravo za reproduciranje za plačilo ali brezplačno dajejo na voljo drugim,³² ko naredijo kopijo varovanega dela.³³ Znesek tega nadomestila se določi glede na število kopij, narejenih z vsako napravo, ter tarifo, ki je odvisna od sodelovanja dolžnika pri pobiranju tega nadomestila ter znaša 0,0201 EUR na kopijo varovanih del, če je dolžnik sodeloval, in 0,0334 EUR, če dolžnik ni sodeloval.³⁴

60. To sodelovanje je opredeljeno v členih od 10 do 12 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997, ki razlikujejo med standardnim sodelovanjem, ki velja za izobraževalne ustanove ali javne izposojevalnice,³⁵ in splošnim sodelovanjem, ki velja za druge dolžnike,³⁶ ne glede na njihov status,³⁷ na načine, ki se spreminjajo glede na merila, opredeljena v členu 12(3) kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997.

31 — Tretje vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, se nanaša prav na to dvojnost upravičencev do pravičnega nadomestila.

32 — Glej člen 60 LDA, na katerega napotuje člen 1, točka 14, kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997, v katerem je opredeljen dolžnik za plačilo sorazmernega nadomestila.

33 — Glej člen 15 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997.

34 — Ta tarifa znaša 0,0251 EUR oziroma 0,0151 EUR na kopijo varovanega dela, narejeno z napravami, ki jih uporabljajo izobraževalne ustanove ali javne izposojevalnice. Poleg tega se za barvne kopije ta tarifa pomnoži za dva.

35 — Člen 11 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997. Te ustanove in izposojevalnice so opredeljene v členu 1, točki 16 in 17, tega kraljevega odloka.

36 — Člen 12 kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997.

37 — Glej pojasnila, navedena v poročilu kralju, pripravljenem pred sprejetjem kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997, *Moniteur belge*, str. 29874, 29895.

61. Da se za dolžnika za plačilo sorazmernega nadomestila šteje, da je sodeloval, je moral ta predvsem in na splošno izpolniti svoje obveznosti prijave za zadevno obdobje do organizacije za kolektivno upravljanje pravic in začasno plačati znesek, ki ustreza številu prijavljenih kopij varovanih del (splošno sodelovanje) ali številu kopij varovanih del, določenemu na podlagi standardne lestvice (standardno sodelovanje).

B – Pojasnila predložitvenega sodišča

62. Predložitveno sodišče najprej poudarja, da je treba pravično nadomestilo v skladu s sodno prakso Sodišča nujno izračunati na podlagi merila škode, ki je avtorjem varovanih del povzročena z uvedbo izjeme. Ker pa vseeno ugotavlja, da je Sodišče dopustilo, da že zmogljivost naprav za izdelovanje kopij zadostuje za utemeljitev uporabe pravičnega nadomestila, meni, da se še vedno postavlja vprašanje, kako določiti višino takega nadomestila, da ne bi bila prepuščena samovolji.

63. Poleg tega navaja, da ker morajo države članice pri določitvi zneska pravičnega nadomestila upoštevati najprimernejša merila, pri čemer se je treba zavedati, da ta določitev ne more biti brez vsakršne povezave z dejavniki, ki opredeljujejo takšno škodo, se postavlja vprašanje, ali imajo možnost ali obveznost, da ne predvidijo nobenega nadomestila, če je škoda minimalna.

64. Dalje, ob preučitvi belgijske zakonodaje ugotavlja, da se je kot najprimernejše merilo upoštevala najvišja hitrost črno-belega fotokopiranja na minuto, in ne namembnost za domačo ali poslovno uporabo ali tehnične značilnosti naprave, kot je raznovrstnost njenih funkcij. Ugotavlja tudi, da čeprav pri optičnih bralnikih pavšalno nadomestilo ne more preseči določenega odstotka cene, je pri drugih napravah, zlasti pri večfunkcijskih tiskalnikih, za katere se uporablja najvišji znesek, ki se lahko uporabi, izključeno vsakršno sklicevanje na njihovo ceno.

65. Predložitveno sodišče iz tega sklepa, da se je dovoljeno vprašati, ali pobiranje pavšalnega nadomestila za večfunkcijske tiskalnike, ki ga plačujejo proizvajalci, uvozniki in pridobitelji, skupaj s pobiranjem sorazmernega nadomestila, ki ga plačujejo uporabniki teh tiskalnikov, ne presega odškodnine za škodo, povzročeno z uporabo teh tiskalnikov, ali je to nadomestilo pravično ter ali upošteva pravično ravnotežje med pravicami in interesi imetnikov pravic ter pravicami in interesi uporabnikov varovanih del.

C – Analiza

1. Dopustnost

66. Pri dopustnosti drugega vprašanja za predhodno odločanje, o kateri dvomi organizacija Repobel, se ni treba pretirano ustavljati, saj ni vprašljiva. Spor o glavni stvari seveda zadeva predvsem proizvajalce večfunkcijskih tiskalnikov, ki morajo kot taki plačati le pavšalno nadomestilo, ne pa sorazmernega. Vseeno ostaja dejstvo, da se drugo vprašanje predložitvenega sodišča nanaša na obe nadomestili, obravnavani posamično, in na ureditev dvojnega nadomestila v celoti.

2. Utemeljenost

67. Najprej je treba spomniti, da ob upoštevanju področja uporabe nacionalne zakonodaje, ki se uporablja, in iz zgoraj predstavljenih razlogov Sodišču ni treba razlagati določb člena 5(2)(b) Direktive 2001/29.

68. Nato je treba spomniti, da se sodna praksa Sodišča v zvezi z izjemo za privatno reproduciranje, določeno v členu 5(2)(b) Direktive 2001/29, lahko po analogiji prenese na izjemo za razmnoževanje, določeno v členu 5(2)(a) navedene direktive, ob upoštevanju temeljne pravice do enakega obravnavanja, določene v členu 20 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.³⁸

69. V obravnavani zadevi iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je namen pravičnega nadomestila imetnikom avtorske pravice ustrezno nadomestiti škodo, nastalo zaradi reproduciranja varovanih del brez njihovega dovoljenja, tako da ga je treba šteti za protidajatev za škodo, ki je tem imetnikom nastala zaradi reproduciranja.³⁹ Zato mora biti obvezno izračunano na podlagi merila škode, ki je imetnikom avtorske pravice povzročena z uvedbo zadevne izjeme, ki je v postopku v glavni stvari izjema za razmnoževanje.⁴⁰

70. Sodišče je tudi presodilo, da ker določbe Direktive 2001/29 izrecno ne urejajo tega vprašanja, imajo države članice široko polje proste presoje za določitev oblike, načinov financiranja in pobiranja ter močje višine tega nadomestila.⁴¹

71. Predvsem morajo države članice na svojem ozemlju določiti najprimernejša merila, da zagotovijo spoštovanje te direktive, in sicer v mejah, ki jih določa pravo Unije, ob upoštevanju posebnih okoliščin vsakega primera.⁴² V zvezi s tem je treba pojasniti, da to ne pomeni, da bi morale države članice med merili, ki so sicer neopredeljena, „izbrati“ tista, ki so najprimernejša, ampak morajo ob upoštevanju ciljev Direktive 2001/29 in splošneje prava Unije le določiti merila, ki so po njihovem mnenju primerna.

72. Poleg tega, čeprav določbe Direktive 2001/29 prav tako ne urejajo izrecno vprašanja dolžnika za plačilo pravičnega nadomestila, tako da imajo države članice tudi v zvezi s tem široko polje proste presoje,⁴³ mora načeloma oseba, ki je povzročila tako škodo, in sicer tista, ki je naredila reprodukcijo varovanega dela, ne da bi prej zaprosila za dovoljenje imetnika pravic, povrniti nastalo škodo, s tem da financira pravično nadomestilo, ki ga je treba plačati temu imetniku.⁴⁴

73. Sodišče je vseeno na eni strani priznalo, da je v praksi včasih težko identificirati osebe, ki z reproduciranjem povzročajo škodo imetnikom izključne pravice reproduciranja, in jim nalagati obveznost povrnitve škode tem imetnikom.⁴⁵ Na drugi strani je poudarilo, da se lahko škoda, ki nastane s posamično privatno uporabo, izkaže za minimalno, in torej ne povzroči nastanka obveznosti plačila, kot je navedeno v zadnjem stavku uvodne izjave 35 Direktive 2001/29.⁴⁶

38 — Sodba VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, točka 73).

39 — Glej sodbi Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točki 39 in 40) ter VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, točka 75).

40 — Glej sodbi Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 42) ter Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točka 47).

41 — Glej uvodno izjavo 35 Direktive 2001/29 ter sodbe Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 37); Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točka 20) in Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točka 20).

42 — Glej sodbo Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točki 21 in 22). Glej po analogiji tudi sodbo VEWA (C-271/10, EU:C:2011:442, točka 35).

43 — Glej v zvezi z izjemo za privatno reproduciranje sodbi Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, točka 23) ter Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točka 20); v zvezi z izjemo za razmnoževanje pa sodbo VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, točka 74).

44 — Glej sodbe Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točki 44 in 45); Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točka 23) ter ACI Adam in drugi (C-435/12, EU:C:2014:254, točka 51).

45 — Glej sodbe Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 46); Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, točka 27); Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točka 24) ter Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točka 23).

46 — Glej sodbo Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točka 46).

74. Posledično je priznalo, da lahko države članice za financiranje pravičnega nadomestila za eno ali drugo izjemo uvedejo nadomestilo, ki se ne naloži uporabnikom opreme in naprav za reproduciranje, ki naredijo reprodukcije varovanih del, s katerimi povzročijo škodo imetnikom pravic, ampak se naloži osebam, ki imajo to opremo in naprave in ki te torej pravno ali dejansko dajejo na voljo tem uporabnikom ali zanje opravijo storitev reproduciranja.⁴⁷

75. Vendar mora za zagotovitev pravičnega ravnotežja med interesi imetnikov izključne pravice reproduciranja in interesi uporabnikov opreme in naprav taka ureditev najprej omogočiti, da zavezanci stroške tega nadomestila vključijo v ceno dajanja te opreme in naprav na voljo uporabnikom ali v ceno opravljene storitve reproduciranja, tako da nazadnje ti uporabniki nosijo breme nadomestila.⁴⁸ Dalje, ta ureditev mora temeljiti na obstoju nujne povezave med uporabo nadomestila za navedeno opremo in naprave ter njihovo uporabo za reproduciranje varovanih del,⁴⁹ kar lahko pomeni, da je treba zagotoviti pravico do vračila vsakega eventualno neupravičeno plačanega nadomestila, ki bo učinkovita in ne bo preveč oteževala vračila.⁵⁰

76. Na drugo vprašanje predložitvenega sodišča je treba odgovoriti z vidika teh pojasnil, pri čemer je treba najprej ločeno preučiti pavšalno nadomestilo in sorazmerno nadomestilo sami po sebi, nazadnje pa shemo pravičnega nadomestila v celoti. Ni namreč mogoče izključiti, da pavšalno in sorazmerno nadomestilo, obravnavani posamično, ustrezata zgoraj navedenim zahtevam, da pa sta, če se obravnavata skupaj in kumulativno, nesorazmerni in podirata „pravično ravnotežje“, ki ga je treba najti med interesi imetnikov izključne pravice reproduciranja in interesi uporabnikov opreme ali naprav za razmnoževanje.

77. V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da ti nadomestili, s katerima se financira pravično nadomestilo iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/29, vseeno izhajata iz popolnoma različnih logik. Pavšalno nadomestilo, ki se pobira za opremo ali naprave za razmnoževanje, temelji na oceni potencialne škode, ki se lahko z uporabo te opreme ali naprav povzroči imetnikom pravic, in torej na presoji *ex ante* njihove verjetne zmogljivosti za povzročitev take škode. Sorazmerno nadomestilo, ki se pobira za prijavljene reprodukcije varovanih del, pa nasprotno temelji na določitvi dejanske škode, ki se s temi reprodukcijami povzroči imetnikom pravic, in torej na določitvi *ex post* dejanske škode, povzročene tem imetnikom.

a) Pavšalno nadomestilo

78. Pavšalno nadomestilo, uvedeno z belgijsko zakonodajo, ima dve glavni lastnosti. Na eni strani ga proizvajalci, uvozniki ali pridobitelji opreme in naprav za razmnoževanje, med katerimi so večfunkcijski tiskalniki, ki so predmet spora o glavni stvari, plačajo ob dajanju te opreme in naprav v promet. Na drugi strani se znesek tega nadomestila oceni ob upoštevanju potencialne škode, ki se lahko z uporabo te opreme in naprav za reproduciranje varovanih del povzroči imetnikom pravic, pri čemer se škoda oceni glede na najvišjo hitrost črno-belega fotokopiranja na minuto.

47 — Glej v zvezi z izjemo za privatno reproduciranje sodbe Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točki 46 in 50); Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, točki 27 in 29); Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točka 24) ter Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točki 23 in 43); v zvezi z izjemo za razmnoževanje pa sodbo VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, točka 76).

48 — Glej v zvezi z izjemo za privatno reproduciranje sodbe Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točki 46 in 49); Stichting de Thuiskopie (C-462/09, EU:C:2011:397, točki 27 in 28); Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točki 24 in 25) ter ACI Adam in drugi (C-435/12, EU:C:2014:254, točka 52); v zvezi z izjemo za razmnoževanje pa sodbo VG Wort in drugi (od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, točki 76 in 77).

49 — Glej v zvezi z izjemo za privatno reproduciranje sodbo Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točki 28 in 33).

50 — Glej sodbo Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točke od 30 do 34).

79. Pavšalno nadomestilo je torej v bistvu pristojbina za trženje vse opreme in naprav, s katerimi se lahko razmnožujejo varovana dela, ki se posredno pobira pri kupcih te opreme in naprav. Ugotoviti je namreč treba, da ni sporno, da lahko proizvajalci, uvozniki in pridobitelji znotraj Skupnosti te opreme in naprav za razmnoževanje, ki so opredeljeni kot zavezanci za plačilo pavšalnega nadomestila, znesek tega nadomestila vključijo v svoje maloprodajne cene, tako da ga nazadnje vedno plačajo končni kupci, to je osebe, ki lahko to opremo in naprave uporabljajo za reproduciranje med drugim varovanih del, ali osebe, ki dajejo zadevno opremo in naprave prvonavedenim osebam na voljo v okviru opravljanja storitve razmnoževanja in ki lahko same znesek tega nadomestila vključijo v ceno teh storitev.

80. Kot sta navedli belgijska in avstrijska vlada, se lahko šteje, da je uvedba takega pavšalnega nadomestila utemeljena z obstojem objektivnih praktičnih težav pri identifikaciji oseb, ki razmnožujejo varovana dela, in naložitvi obveznosti tem osebam, da plačajo pravično nadomestilo.

81. V zvezi s tem je treba poudariti, da okoliščina, da belgijska zakonodaja predvideva tudi sorazmerno nadomestilo, ki se pobira za dejansko uporabo opreme in naprav za razmnoževanje, sama po sebi ne more biti dokaz za to, da je uvedba pavšalnega nadomestila neutemeljena, ker naj bi razkrivala, da ni nobenih praktičnih težav pri pobiranju pravičnega nadomestila za razmnoževanje varovanih del. Nasprotno pa je drugačno vprašanje, ali dvojnost sheme pravičnega nadomestila, ki jo je vzpostavil belgijski zakonodajalec, to je kumuliranje pavšalnega in sorazmernega nadomestila, ustreza zahtevam glede pravičnega ravnotežja, določenim v Direktivi 2001/29, kar bom preučil v nadaljevanju.

82. Dejstvo ostaja, da mora pavšalno nadomestilo, uvedeno z belgijsko zakonodajo, zagotavljati pravično ravnotežje, zahtevano z Direktivo 2001/29, za kar je treba preučiti tri točke.

83. Na prvem mestu, to pravično ravnotežje je lahko zagotovljeno le, če obstaja nujna povezava med uporabo pavšalnega nadomestila za opremo in naprave za razmnoževanje ter domnevno uporabo teh za reproduciranje varovanih del.

84. Ker se v obravnavani zadevi pavšalno nadomestilo dejansko pobira za dajanje v promet vse opreme in naprav, ki se lahko uporabljajo za razmnoževanje varovanih del v smislu člena 5(2)(a) Direktive 2001/29, je treba načeloma domnevati, da je taka povezava vzpostavljena. Kot je Sodišče imelo priložnost poudariti v drugačnem kontekstu, se za osebe, ki so pridobile večfunkcijske tiskalnike, kot se obravnavajo v postopku v glavni stvari, utemeljeno domneva, da jih bodo v celoti izkoristile in da bodo torej v celoti izkoristile vse funkcije te opreme, tako da že njihova zmogljivost za izdelovanje kopij zadostuje za uporabo pavšalnega nadomestila.⁵¹

85. Na drugem mestu, pravično ravnotežje, zahtevano z Direktivo 2001/29, pomeni tudi, da je treba preučiti, ali različne višine pavšalnega nadomestila, določene v belgijski zakonodaji, ostajajo v mejah, ki jih nalaga pravo Unije, zlasti načelo sorazmernosti.

86. Kot je bilo navedeno zgoraj, imajo države članice seveda široko polje proste presoje, da med drugim določijo višino pravičnega nadomestila, ki se zahteva za izjemo za razmnoževanje. Manevrski prostor, prepuščen državam članicam, vseeno ni neomejen. Uporabljati morajo primerna merila ob upoštevanju posebnih okoliščin vsakega primera⁵² ter zagotoviti, da izvajanje njihovega polja proste presoje nima negativnih učinkov na delovanje notranjega trga in tako ne posega v cilje, za katere si

51 — Glej – po analogiji z dajanjem nosilcev posnetkov, ki se lahko uporabljajo za reproduciranje varovanih del s kopiranjem v zasebne namene, na voljo fizičnim osebam – sodbe Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620, točke od 54 do 56); Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točki 41 in 42) ter Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točki 24 in 25).

52 — Glej sodbo Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točki 21 in 22).

prizadeva Direktiva 2001/29.⁵³ Ker morata biti pravično nadomestilo in sistem, na katerem temelji, povezana s škodo, ki je imetnikom pravic povzročena z narejenimi reprodukcijami, morajo znesek tega nadomestila pristojni organi načeloma določiti glede na relativen pomen zmogljivosti opreme ali naprave za reproduciranje varovanih del.⁵⁴

87. V obravnavani zadevi mora predložitveno sodišče preučiti, ali so različne tarife, določene v belgijski zakonodaji, ki se stopnjujejo glede na najvišjo hitrost črno-belega fotokopirnega stroja na minuto, ki jo dosežejo oprema in naprave za razmnoževanje, in lahko v primeru večfunkcijskih tiskalnikov znašajo trikrat več od njihove maloprodajne cene, razumno sorazmerne s potencialno škodo, ki jo predstavlja trženje teh naprav.

88. V zvezi s tem je res, da je – kot trdi belgijska vlada – merilo najvišje hitrosti črno-belega fotokopirnega stroja na minuto, ki jo dosežejo oprema in naprave za razmnoževanje, na katerem temeljijo različne tarife pavšalnega nadomestila, merilo, ki v določeni meri objektivno odraža zmogljivost te opreme in naprav za povzročitev potencialne škode. Nasprotno pa je prav tako res, da cena opreme ali naprav ni objektivni element, ki lahko odraža to zmogljivost.

89. Vseeno ni nič manj res, da potencialna škoda, ki nastane s tem, da fizična oseba za osebno uporabo kupi večfunkcijski tiskalnik, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, nikakor ni primerljiva s potencialno škodo, ki lahko nastane, če enak tiskalnik kupi pravna oseba, kot je javna knjižnica, da ga bo uporabljalo njeno osebje ali tudi, *a fortiori*, da ga bo dajala na voljo javnosti. Enako ob primerljivih hitrostih kopiranja zmogljivost večfunkcijskega tiskalnika za povzročitev potencialne škode – upoštevajoč prav raznovrstnost njegovih funkcij in uporab – ni v ničemer primerljiva s tako zmogljivostjo naprave, ki je posebej zasnovana za množično fotokopiranje.

90. Pravično ravnotežje, zahtevano z Direktivo 2001/29, ki pomeni, da višina pavšalnega nadomestila ni brez vsakršne povezave z dejavniki, ki opredeljujejo škodo, povzročeno imetnikom pravic,⁵⁵ bi bilo torej nesporno bolje zagotovljeno, če bi se poleg merila hitrosti fotokopiranja upoštevali tudi drugi elementi, ki se lahko objektivno presojujejo, kot sta narava ali namembnost opreme ali naprave, dane v promet, ki jih je belgijska vlada navedla v pisnih stališčih, vendar pozneje zavrnila.

91. Vsaj zakonodajalčeva ocena zmogljivosti opreme in naprav za razmnoževanje za povzročitev potencialne škode bi se morala opirati na druge – objektivne in posodobljene – elemente, zlasti statistične, s katerimi je mogoče vzpostaviti določeno skladnost med različnimi tarifami pavšalnega nadomestila in obsegom potencialne škode, ki jo lahko povzroči posamezna vrsta opreme ali naprav.

92. V zvezi s tem se lahko ugotovi, da bi tarifa, ki velja za večfunkcijske tiskalnike, s katerimi se lahko naredi od 20 do 39 črno-belih kopij na minuto, in sicer 195,60 EUR, če se naveže na tarifo sorazmernega nadomestila, ki se uporabi za vsako kopijo varovanega dela v primeru osebe, ki je sodelovala, in sicer 0,0201 EUR, ustrezala izdelavi okrog 9731 kopij varovanih del. Belgijska vlada pa ni navedla nobenega natančnega pojasnila, s katerim bi lahko „podprla“ dejansko verjetnost, da lahko uporaba večfunkcijskega tiskalnika s strani fizične osebe v zasebne namene povzroči tako veliko škodo.

93. V tem primeru je treba poudariti, da je belgijska vlada trdila, da uvedba pavšalnega nadomestila temelji na predhodnih študijah, predstavljenih v poročilu kralju, ki je bilo pripravljeno pred sprejetjem kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997. V obravnavani zadevi to poročilo vsebuje nekatere takratne statistične podatke o različnih vrstah opreme in naprav za razmnoževanje, za katere je bilo treba plačati pavšalno nadomestilo, pri čemer razlikuje med fotokopirnimi stroji, telefaksi, razmnoževalniki

53 — Glej zlasti uvodno izjavo 31 Direktive 2001/29.

54 — Glej sodbo Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, točki 21 in 27).

55 — Če povzamem izraz, ki ga je Sodišče uporabilo v zvezi s členom 5(1) Direktive Sveta 92/100/EGS z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 120); glej sodbo z dne 30. junija 2011, VEWA (C-271/10, EU:C:2011:442, točka 37).

in tiskarskimi stroji za ofsetni tisk ter za vsako vrsto navaja število uporabljenih naprav, njihovo povprečno prodajno ceno in število kopij, ki jih je z njimi mogoče narediti. Poleg tega je v njem navedeno, da je „znesek pavšalnega nadomestila [...] prilagojen dejanski uporabi naprave na trgu“ predvsem na podlagi „informacij, ki so jih predložili predstavniki proizvajalcev“. To upoštevanje uporabe naprave pa je vidno le v razvrstitvi opreme in fotokopirnih strojev v sedem kategorij, opredeljenih glede na hitrost črno-belega fotokopiranja na minuto.

94. Sodišče poleg tega nima na voljo študij, ki jih je organizacija za kolektivno upravljanje pravic morala redno pripravljati na podlagi člena 26(1) kraljevega odloka z dne 30. oktobra 1997 in v katerih so morali biti zbrani nekateri natančni statistični podatki, zlasti o količini narejenih kopij varovanih del in njihovi razdelitvi po posameznih sektorjih dejavnosti.

95. Vendar mora v vsakem primeru predložitveno sodišče presoditi vse zadevne okoliščine. Najprej mora presoditi primernost merila, ki ga je opredelil zakonodajalec, za določitev tarif pavšalnega nadomestila in iz tega izpeljati ugotovitve. Nato mora oceniti, ali se lahko različne tarife pavšalnega nadomestila štejejo za razumne glede na obseg potencialne škode, ki se imetnikom pravic povzroči z dajanjem večfunkcijskih tiskalnikov, ki so predmet spora o glavni stvari, v promet.

96. Nazadnje in na tretjem mestu, pravično ravnotežje, zahtevano v sodni praksi Sodišča, pomeni, da je treba preučiti, ali mora biti ob pavšalnem nadomestilu v vsakem primeru določena možnost vračila tega nadomestila, ki bi bilo eventualno neupravičeno plačano.⁵⁶

97. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je Sodišče do zdaj tako zahtevo glede vračila potrdilo le v zelo posebnem primeru, in sicer v primeru pristojbine, pobrane od prodaje nosilcev za reproduciranje za izjemo za privatno reproduciranje iz člena 5(2)(b) Direktive 2001/29. Položaj, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, pa ni popolnoma enak položaju, ki se je obravnaval v zadevi Amazon.com International Sales in drugi.

98. Po zgledu nosilcev za reproduciranje, ki so bili predmet zadnjenavedene zadeve, so seveda večfunkcijski tiskalniki zaradi svoje narave primerni za zelo različne uporabe, od katerih so nekatere, kot je tiskanje osebnih dokumentov, popolnoma nepovezane z razmnoževanjem varovanih del. Zato bi bilo v nasprotju s pravičnim ravnotežjem, zahtevanim z Direktivo 2001/29, od oseb, ki take večfunkcijske naprave uporabljajo le v namene, ki niso povezani z reproduciranjem varovanih del, zahtevati, da tako nadomestilo plačajo.

99. Vendar se je treba zavedati tudi, da je področje uporabe *ratione personae* izjeme za privatno reproduciranje, kot je bilo opredeljeno v okviru preučitve prvega vprašanja za predhodno odločanje, bolj omejeno kot področje uporabe *ratione personae* izjeme za razmnoževanje. Izjeme za privatno reproduciranje so deležne le fizične osebe, ki želijo delati kopije varovanih del v zasebne namene, tako da je razmeroma preprosto uvesti sistem pristojbine za kopije v zasebne namene za vse nosilce posnetkov skupaj z mehanizmom, ki omogoča vračilo osebam, ki za to upravičeno zaprosijo.

100. Nasprotno se mora za reproduciranje varovanih del za izjemo za razmnoževanje načeloma plačati pravično nadomestilo ne glede na osebo, ki ta dela reproducira. Kot je trdila avstrijska vlada, pa pri nadzoru uporabe večfunkcijskih tiskalnikov za reprodukcije varovanih del pri vseh osebah, fizičnih ali pravnih, ki so take tiskalnice kupile, obstajajo velike praktične težave, ki so prav tiste, ki so podlaga za dopustnost pavšalnega nadomestila.

56 — Glej sodbo Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točke od 30 do 32).

101. Zato se za okoliščino, da ob pavšalnem nadomestilu ni določen mehanizem vračila, samo po sebi ne more šteti, da vpliva na pravično ravnotežje, zahtevano z Direktivo 2001/29. Povsem drugačno pa je vprašanje, ali neobstoj mehanizma vračila pavšalnega nadomestila osebam, ki morajo plačati sorazmerno nadomestilo, lahko vpliva na navedeno ravnotežje, kar bom preučil v nadaljevanju.

b) Sorazmerno nadomestilo

102. Sorazmerno nadomestilo, uvedeno z belgijsko zakonodajo, je v bistvu pristojbina za dejansko uporabo ali delovanje vse opreme in naprav, s katerimi se lahko razmnožujejo varovana dela, kot so večfunkcijski tiskalniki, ki so predmet spora o glavni stvari, katere višina se načeloma določi ob upoštevanju dejanske škode, ki se s to uporabo ali delovanjem dejansko povzroči imetnikom pravic. To nadomestilo namreč bodisi neposredno plačujejo pridobitelji/uporabniki opreme in naprav za razmnoževanje, ki delajo reprodukcije varovanih del, bodisi ga na navedene pridobitelje/uporabnike prevajajo osebe, ki jim dajejo tako opremo in naprave na voljo. Višina tega nadomestila se poleg tega nazadnje določi na podlagi samih prijav uporabnikov opreme in naprav za razmnoževanje, v katerih je navedeno število kopij varovanih del, narejenih v zadevnem obdobju, ali pa so navedene za to potrebne informacije.

103. Na prvi pogled je torej mogoče sklepati, da belgijska zakonodaja, ki plačilo sorazmernega nadomestila neposredno ali posredno nalaga uporabnikom opreme in naprav za razmnoževanje sorazmerno s številom reprodukcij varovanih del, ki jih naredijo, zagotavlja pobiranje nadomestila, zahtevanega z Direktivo 2001/29, ki je pravično tako za imetnike pravic kot za te uporabnike, in torej izpolnjuje zahteve glede pravičnega ravnotežja, določene v navedeni direktivi.

104. Vseeno je treba poudariti, da je področje uporabe *ratione personae* sorazmernega nadomestila predmet razprave med strankami. Belgijska vlada namreč trdi, da nadomestila ne plačujejo posamezniki, ki uporabljajo opremo in naprave za razmnoževanje, vendar ne navaja dokazov za utemeljitev trditve, ki ne izhaja iz belgijske zakonodaje. Organizacija Repobel je na obravnavi potrdila, da se plačilo sorazmernega nadomestila zahteva le od velikih uporabnikov ali fotokopirnic, to je od poklicnih subjektov, ki v velikem obsegu uporabljajo kopije, pri čemer je navedla, da bi bilo pobiranje tega nadomestila pri posameznikih praktično in tudi pravno nemogoče, ker bi bil nadzor, ki bi ga to zahtevalo, v nasprotju s pravico do spoštovanja zasebnega življenja. Družba Epson pa nasprotno meni, da se to nadomestilo brez razlikovanja uporablja ne glede na uporabnika ali cilje reproduciranja.

105. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da Sodišče ne more razlagati nacionalnega prava, tako da lahko to vprašanje le vrne v obravnavo predložitvenemu sodišču, pri čemer je treba poudariti, da bi ob upoštevanju polja proste presoje, ki ga imajo države članice za določitev dolžnikov za plačilo pravičnega nadomestila, sklepna ugotovitev, do katerega bi predložitveno sodišče prišlo v zvezi s tem, lahko vplivala le na presojo združljivosti kumuliranja pavšalnega in sorazmernega nadomestila z zahtevami iz Direktive 2001/29.

106. Posebno pozornost zahtevajo načini določitve zneska sorazmernega nadomestila, ki se spreminjajo glede na sodelovanje uporabnika. Družba Epson in Komisija zlasti trdita, da to sodelovanje ni povezano s škodo, tako da je sorazmerno nadomestilo nesorazmerno in podira pravično ravnotežje, zahtevano z Direktivo 2001/29.

107. V zvezi s tem je treba znova spomniti, da imajo države članice široko polje proste presoje pri določitvi zneska pravičnega nadomestila in načinov njegovega pobiranja. To ne spremeni dejstva, da mora biti razlika v tarifi, ki velja za dolžnike za plačilo sorazmernega nadomestila glede na to, ali sodelujejo pri njegovem pobiranju ali ne, utemeljena z objektivnim in razumnim merilom, ki je sorazmerno z želenim ciljem.

108. V obravnavani zadevi sorazmerno nadomestilo, katerega cilj je financiranje pravičnega nadomestila, zahtevanega s členom 5(2)(a) Direktive 2001/29, temelji na določitvi števila kopij varovanih del, za katere se dokaže, da so jih uporabniki opreme in naprav za razmnoževanje naredili v danem obdobju, in je torej močno odvisno od sodelovanja teh uporabnikov.

109. Glede na cilj, sredstva, ki se zakonito lahko uporabijo za doseganje navedenega cilja, in stroške, ki lahko nastanejo s to uporabo, ni razvidno, da je modulacija zneska sorazmernega nadomestila, pobranega za vsako reprodukcijo, glede na sodelovanje navedenih uporabnikov sama po sebi povsem samovoljna ali očitno nerazumna.

110. Belgijska vlada vseeno ni navedla nobenega pojasnila o elementih, ki bi lahko upravičevali skoraj podvojitve uporabljenih zneskov. V LDA, kraljevem odloku z dne 30. oktobra 1997 in poročilu kralju, pripravljenem pred sprejetjem tega odloka, ni ničesar, s čimer bi bilo med drugim mogoče dokazati, da je ta razlika objektivno utemeljena z dodatnimi stroški, nastalimi zaradi pobiranja sorazmernega nadomestila, če dolжник ne sodeluje, kar pa je vendarle Conseil d'État omenilo v mnenju z dne 9. julija 1997 o osnutku kraljevega odloka, ki je bil nazadnje sprejet 30. oktobra 1997.⁵⁷

111. Vendar mora predložitveno sodišče ob upoštevanju pojasnil, ki bi jih eventualno predložila belgijska vlada, preučiti, ali je ta razlika v znesku objektivno utemeljena in sorazmerna z želenim ciljem.

c) Ureditev dvojnega nadomestila v celoti

112. Preučiti je treba še vprašanje, ali je treba Direktivo 2001/29 razlagati tako, da nasprotuje dvojni ureditvi pavšalnega in sorazmernega nadomestila, ki jo je uvedel belgijski zakonodajalec. Natančneje, preučiti je treba, ali se lahko z vidika zahtev glede pravičnega ravnotežja, določenih v Direktivi 2001/29, za zakonito šteje kumulativno pobiranje sorazmernega nadomestila pri osebah, ki uporabljajo opremo ali napravo za razmnoževanje, izračunanega glede na število kopij varovanih del, ki so jih dejansko naredile v danem obdobju, in torej namenjenega nadomestitvi škode, ki so jo v resnici in dejansko utrpeli imetniki pravic, čeprav se za te osebe šteje, da so neposredno ali posredno plačale že pavšalno nadomestilo, ki je bilo pobrano ob nakupu uporabljene opreme ali naprave.

113. V zvezi s tem je treba takoj spomniti, da – kot je razvidno iz zgornjih preudarkov – države članice, ko v skladu s poljem proste presoje, ki jim je priznana, določijo načine pobiranja in znesek pravičnega nadomestila, načeloma lahko financirajo pravično nadomestilo za izjemo za razmnoževanje s pobiranjem ali pavšalnega ali sorazmernega nadomestila, če s tem ne vplivajo na pravično ravnotežje med interesi imetnikov izključne pravice reproduciranja in interesi uporabnikov opreme ali naprav za razmnoževanje, ki se zahteva z Direktivo 2001/29.

114. Nasprotno pa kumulirano pobiranje pavšalnega nadomestila zaradi nakupa opreme ali naprave za razmnoževanje in sorazmernega nadomestila zaradi dejanske uporabe te opreme ali naprave za reproduciranje varovanih del pri istih osebah načeloma ni dovoljeno z vidika zahtev glede pravičnega ravnotežja, zahtevanega z Direktivo 2001/29.⁵⁸

57 — Glej komentar k členu 6, *Moniteur belge* z dne 7. novembra 1997, str. 29910.

58 — Poleg tega je treba v zvezi s tem ugotoviti, da belgijska vlada ni navedla nobenega dokaza, s katerim bi lahko objektivno utemeljila to, da so le pravne osebe dolžne plačati kumulirano pavšalno in sorazmerno nadomestilo, medtem ko naj bi za fizične osebe veljala le obveznost plačila sorazmernega nadomestila.

115. Ker belgijska zakonodaja predvideva pobiranje sorazmernega nadomestila, za katero se šteje, da ustreza dejanski škodi, ki imetnikom pravic nastane zaradi dejanske uporabe opreme in naprav za razmnoževanje za reproduciranje varovanih del, se pobiranje dodatnega pavšalnega nadomestila, ki ustreza potencialni škodi, povzročeni imetnikom pravic s trženjem istih naprav in opreme, pri isti osebi načeloma ne more šteti, kot da ustreza zahtevam pravičnega ravnotežja, ki ga zahteva Direktiva 2001/29.

116. Namreč, čeprav je res, da imajo države članice, kot je bilo že večkrat poudarjeno,⁵⁹ široko polje proste presoje za določitev oblike, načinov financiranja in pobiranja ter možne višine pravičnega nadomestila, ki jih zahteva Direktiva 2001/29, izvrševanje tako priznanega pooblastila ni brez omejitve in mora vsekakor zagotavljati spoštovanje pravičnega ravnotežja, ki ga zahteva navedena direktiva. Nacionalni zakonodajalec zlasti ne more izvrševati navedenega pooblastila ob nespoštovanju načela prepovedi diskriminacije ali samovoljno. Vendar belgijski zakonodajalec z naložitvijo v določenih okoliščinah osebam, ki uporabljajo za reproduciranje varovanih del opremo ali naprave za reproduciranje, ki so jih kupili, obveznosti zaporednega plačila pavšalnega in sorazmernega nadomestila, brez drugih varnostnih ukrepov, neupravičeno ruši pravično ravnotežje, ki bi ga moral ohranjati med pravicami in interesi imetnikov avtorske pravice ter med pravicami in interesi navedenih oseb.

117. Vsekakor se sme to sorazmerno nadomestilo, ki najbolje zagotavlja pravično ravnotežje, zahtevano z Direktivo 2001/29, ker je določeno glede na škodo, ki je načeloma dejanska in resnično nastane imetnikom pravic, pobirati le, če se dokaže, da je znesek tega nadomestila določen ob dejanskem upoštevanju že plačanega pavšalnega nadomestila, ali če se lahko dolžniku za plačilo tega nadomestila bodisi sočasno ali pozneje vrne pavšalno nadomestilo, ki ga je neposredno plačal ob nakupu pridobljene in uporabljene opreme ali naprave za reproduciranje, bodisi odšteje znesek, ki ga je posredno plačal za to pavšalno nadomestilo.

118. Vsaka nasprotna rešitev bi namreč skoraj nujno pomenila, da mora ista oseba dvakrat financirati pravično nadomestilo, zahtevano s členom 5(2)(a) Direktive 2001/29, kar ne bi bilo skladno s pravičnim ravnotežjem, zahtevanim s to direktivo. Ni pa bilo zatrjevano in Sodišče ne more na podlagi ničesar v spisu ugotoviti, da bi belgijska zakonodaja, ki je predmet spora o glavni stvari, izpolnjevala enega ali drugega od teh pogojev. Vendar mora nacionalno sodišče opraviti preverjanja, ki se zahtevajo v zvezi s tem, in na njihovi podlagi ukrepati.

d) Sklepne ugotovitve

119. Na podlagi zgornjih preudarkov sem prišel do teh treh ugotovitev.

120. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da načeloma ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki za financiranje pravičnega nadomestila, dolgovanega za izjemo za razmnoževanje na podlagi te določbe, predvideva pobiranje pavšalnega nadomestila za dajanje opreme in naprav za razmnoževanje v promet pri proizvajalcih, uvoznikih ali pridobiteljih te opreme in naprav, prvič, če se to nadomestilo pobira dosledno in nediskriminatorno, drugič, če lahko ti znesek, ki ga morajo plačati, prevalijo na uporabnike te opreme in naprav, ter tretjič, če je znesek tega nadomestila razumen glede na obseg potencialne škode, ki se lahko imetnikom pravic povzroči z dajanjem te opreme in naprav v promet, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

⁵⁹ — Glej zlasti točki 38 in 70 teh sklepnih predlogov.

121. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da načeloma ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki za financiranje pravičnega nadomestila, dolgovanega za izjemo za razmnoževanje na podlagi te določbe, predvideva, da se pri fizičnih ali pravnih osebah, ki opremo in naprave za razmnoževanje uporabljajo za reproduciranje varovanih del, ali namesto pri njih pri osebah, ki tako opremo in naprave dajejo na voljo drugim, pobira sorazmerno nadomestilo, določeno s pomnožitvijo števila narejenih reprodukcij z eno ali več tarifami, prvič, če se to nadomestilo pobira dosledno in nediskriminatorno, ter drugič, če uporabljeno razlikovanje med tarifami temelji na objektivnih, razumnih in sorazmernih merilih, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

122. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki za financiranje pravičnega nadomestila, dolgovanega za izjemo za razmnoževanje, ki jo določa, nalaga, da se pri isti osebi zaporedoma in kumulativno pobere pavšalno nadomestilo za pridobitev opreme ali naprave za razmnoževanje in nato sorazmerno nadomestilo za uporabo te opreme ali naprave za reproduciranje varovanih del, ne de bi se dejansko v okviru sorazmernega nadomestila upošteval znesek, plačan kot pavšalno nadomestilo, ali ne da bi se predvidela možnost, da se tej osebi vrne ali odšteje plačano pavšalno nadomestilo.

VI – Upravičenci do nadomestila (tretje vprašanje)

123. Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem Sodišče sprašuje, ali je treba člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 razlagati tako, da je državam članicam dovoljeno, da polovico pravičnega nadomestila iz te določbe dodelijo založnikom del, ki so jih ustvarili avtorji, brez kakršne koli obveznosti založnikov, da – čeprav posredno – avtorjem dodelijo del tega nadomestila.

124. V skladu s členom 2(a) Direktive 2001/29 imajo le avtorji izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje svojih del na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma.

125. Založniki torej niso navedeni med imetniki izključne pravice reproduciranja, varovane z Direktivo 2001/29, v nasprotju z, na primer, proizvajalci fonogramov ali producenti prvega posnetka filmov iz točk (c) in (d) člena 2 te direktive, katerih potrebne naložbe v proizvodnjo proizvodov, kot so fonogrami, filmi ali multimedijski izdelki, se štejejo za precejšnje, kar lahko upravičuje ustrezno pravno varstvo.⁶⁰

126. Spomniti je treba tudi, da člen 4 Direktive 2001/29 le avtorjem daje izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo kakršno koli javno distribuiranje izvirnika ali primerkov svojih del s prodajo ali drugače.

127. Založniki zato načeloma ne morejo biti upravičeni do pravičnega nadomestila za izjeme od navedene izključne pravice reproduciranja, določene v točkah (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29, ki se sme plačati le imetnikom pravic iz člena 2 navedene direktive oziroma do katerega smejo biti upravičeni le ti imetniki ali njihovi pravni nasledniki.

128. Sodišče je namreč presodilo, da Direktiva 2001/29 državam članicam ne nalaga, da imetnikom pravic ali njihovim pravnim naslednikom plačajo celotno pravično nadomestilo v denarju, in jim tudi ne prepoveduje, da v okviru polja proste presoje, ki ga imajo, določijo, da se del tega nadomestila daje v obliki posrednega nadomestila, prek družbenih in kulturnih ustanov, ustanovljenih v njihovo korist, vendar le če te dejansko služijo imetnikom pravic ali njihovim pravnim naslednikom in če podrobna pravila delovanja teh organizacij niso diskriminatorna.⁶¹

60 — Glej uvodno izjavo 10 Direktive 2001/29.

61 — Glej sodbo Amazon.com International Sales in drugi (C-521/11, EU:C:2013:515, točke 49, 50 in 53).

129. Tak sistem posrednega pobiranja pravičnega nadomestila ustreza enemu od ciljev ustreznega pravnega varstva intelektualne lastnine iz Direktive 2001/29, ki je, kot je navedeno v uvodnih izjavah 10 in 11 te direktive, zagotavljanje, da evropska kulturna ustvarjalnost in proizvodnja prejmeta nujna sredstva, da lahko ustvarjalci in producenti nadaljujejo ustvarjalno in umetniško delo, ter varovanje neodvisnosti in dostojanstva umetniških ustvarjalcev in izvajalcev.⁶²

130. Vendar založniki niso v ničemer enaki družbenim in kulturnim ustanovam, ustanovljenim v korist avtorjev, in nikakor se ni niti zatrjevalo niti *a fortiori* dokazalo, da nadomestilo, plačano založnikom, nazadnje dejansko koristi avtorjem.

131. Zato je treba člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 razlagati tako, da nasprotuje temu, da države članice del pravičnega nadomestila iz te določbe dodelijo založnikom del, ki so jih ustvarili avtorji, brez kakršne koli obveznosti založnikov, da – čeprav posredno – avtorjem dodelijo ta del.

132. Vendar je glede na pojasnila, ki sta jih navedli belgijska vlada in organizacija Reprobel, nadomestilo, ki je plačano založnikom, nadomestilo *sui generis*, ki ga je belgijski zakonodajalec uvedel dodatno ob Direktivi 2001/29 iz posebnih razlogov, povezanih s kulturno politiko.

133. V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da belgijska vlada nikakor ne trdi, da to pravično nadomestilo *sui generis* spada v okvir uvodne izjave 36 Direktive 2001/29,⁶³ da je na primer odškodnina za škodo, nastalo s „posebnimi dejanji reproduciranja, ki jih izvedejo javno dostopne knjižnice, izobraževalne ustanove, muzeji ali arhivi in ki niso storjena zaradi neposredne ali posredne ekonomske ali komercialne koristi“ iz člena 5(2)(c) te direktive.

134. Nato je treba poudariti, da razlaga belgijske zakonodaje, ki jo zagovarjata organizacija Reprobel in belgijska vlada in ni razvidna iz predložitvene odločbe, v bistvu temelji na pripravljanih dokumentih za kraljevi odlok z dne 30. oktobra 1997. V točki 2.1 poročila kralju, pripravljenega pred sprejetjem tega kraljevega odloka, je namreč navedeno,⁶⁴ da so prvotni imetniki pravice do nadomestila avtorji in založniki, pri čemer je avtor v členu 6, prvi odstavek, LDA opredeljen kot fizična oseba, ki ustvari delo. V tem poročilu je navedeno še, da čeprav v LDA založnik ni opredeljen, mu je priznana pravica do nadomestila *ab initio*, ki je ni mogoče enačiti z avtorsko pravico.

135. Ugotoviti je mogoče tudi, da je Conseil d'État v mnenju z dne 9. julija 1997 o osnutku kraljevega odloka, ki je bil nazadnje sprejet 30. oktobra 1997, navedlo le, da je treba nadomestilo iz člena 59 LDA, ki se dolguje za reproduciranje varovanih del, plačati avtorjem in založnikom, katerih dela so bila dejansko reproducirana, in v enakih deležih dodeliti avtorjem in založnikom v skladu s členom 61, tretji odstavek, LDA.

136. Belgijski zakonodajalec naj bi torej s členi od 59 do 61 LDA na eni strani v korist avtorjev uvedel pravično nadomestilo iz člena 5(2)(a) Direktive 2001/29 in na drugi strani v korist založnikov uvedel posebno nadomestilo, ki se obe pobirata hkrati in na enak način.

137. Glede na te trditve je treba spomniti, da Sodišče v okviru postopka predhodnega odločanja ne more niti razlagati nacionalnega prava niti *a fortiori* presoјati resničnosti razlage, ki jo o svojem nacionalnem pravu poda država članica. Zato mora predložitveno sodišče ugotoviti, ali je z nacionalno zakonodajo res uvedeno nadomestilo za založnike, ki je ločeno od pravičnega nadomestila, ki se dolguje avtorjem na podlagi člena 5(2)(a) Direktive 2001/29.

62 — *Ibid*, točka 52.

63 — V tej uvodni izjavi je navedeno, da „[d]ržave članice lahko predvidijo pravično nadomestilo za imetnike pravic tudi, kadar uporabljajo izbirne določbe o izjemah ali omejitvah, ki takšnega nadomestila ne zahtevajo“.

64 — Glej pod II – Mehanizem zakonitega dovoljenja, točka 2.1, str. 29878.

138. S tega vidika je treba šteti, da predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem sprašuje, ali je treba Direktivo 2001/29 razlagati tako, da nasprotuje temu, da države članice ob zahtevah iz te direktive uvedejo posebno nadomestilo v korist založnikov varovanih del, kakršno se obravnava v postopku v glavni stvari.

139. Menim, da je treba na to vprašanje načeloma odgovoriti nikalno, vendar s pojasnilom.

140. Direktiva 2001/29, ki – kot pojasnjuje že njen naslov – usklajuje le določene vidike avtorske in sorodnih pravic, namreč ne vsebuje nobene določbe, ki bi nasprotovala pravici držav članic, da uvedejo posebno nadomestilo v korist založnikov, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki je namenjeno nadomestitvi škode, ki jo ti utrpijo zaradi trženja in uporabe opreme ter naprav za razmnoževanje.

141. Eventualno bi lahko bilo drugače le v primeru, da bi bilo dokazano, da uvedba tega posebnega nadomestila v korist založnikov negativno vpliva na pravično nadomestilo, ki se dolguje avtorjem na podlagi Direktive 2001/29. Ker pa imajo države članice široko polje proste presoje pri določitvi, med drugim, zneska pravičnega nadomestila iz točk (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29, je treba ugotoviti, da iz spisa ni razvidno in da ni bilo zatrjevano, da se nadomestilo za založnike pobira in plačuje v škodo pravičnemu nadomestilu, ki ga je treba plačati avtorjem.

142. Vendar mora nacionalno sodišče opraviti potrebna preverjanja v zvezi s tem.

143. Posledično je treba Direktivo 2001/29 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da države članice uvedejo posebno nadomestilo v korist založnikov, namenjeno nadomestitvi škode, ki jo ti utrpijo zaradi trženja in uporabe opreme in naprav za razmnoževanje, če se to nadomestilo ne pobira in ne plačuje v škodo pravičnemu nadomestilu, ki ga je treba plačati avtorjem na podlagi točk (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29. Preverjanja, ki so potrebna v zvezi s tem, mora opraviti predložitveno sodišče.

VII – Pobiranje pravičnega nadomestila za grafične izdaje glasbenih del (četrto vprašanje)

144. Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 razlagati tako, da je državam članicam dovoljeno, da vzpostavijo ureditev pobiranja pravičnega nadomestila, s katerim se lahko krije fotokopiranje grafičnih izdaj glasbenih del in ponarejenih reprodukcij.

145. Za odgovor na to vprašanje je treba razlikovati med razmnoževanjem grafičnih izdaj glasbenih del in razmnoževanjem ponarejenih reprodukcij.

146. Namreč in najprej, Sodišče je v sodbi ACI Adam in drugi⁶⁵ presodilo, da je treba člen 5(2)(b) Direktive 2001/29 v povezavi z odstavkom 5 tega člena razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki položaja, v katerem je vir, iz katerega se opravi reproduciranje v zasebne namene, zakonit, ne razlikuje od položaja, v katerem je ta vir nezakonit. Ta sodba je bila potrjena s sodbo Copydan Båndkopi.⁶⁶ Menim, da je treba po analogiji in iz istih razlogov člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 razlagati enako, kar zadeva razmnoževanje ponarejenih reprodukcij.

65 — C-435/12, EU:C:2014:254, točke od 20 do 58.

66 — C-463/12, EU:C:2015:144, točke od 74 do 79.

147. Dalje, člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 izrecno izključuje grafične izdaje glasbenih del s področja uporabe izjeme za razmnoževanje. Direktive 2001/29 zato in iz razlogov, ki so v bistvu enaki razlogom, ki jih je Sodišče navedlo v sodbi Copydan Båndkopi,⁶⁷ ni mogoče razlagati tako, da je državam članicam dovoljeno, da vzpostavijo ureditev pobiranja pravičnega nadomestila, s katerim se lahko krije fotokopiranje grafičnih izdaj glasbenih del.

148. Zato Sodišču predlagam, naj odloči, da je treba člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 razlagati tako, da nasprotuje temu, da države članice vzpostavijo ureditev pobiranja pravičnega nadomestila, s katerim se lahko krije fotokopiranje grafičnih izdaj glasbenih del in ponarejenih reprodukcij.

VIII – Predlog

149. Posledično Sodišču predlagam, naj na štiri vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je postavilo Cour d'appel de Bruxelles, odgovori:

1. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi je treba razlagati tako, da državam članicam ne nalaga, ampak jim omogoča, da vzpostavijo tako ureditev pobiranja pristojbine, namenjene financiranju pravičnega nadomestila za izjemo za razmnoževanje iz te določbe, za večfunkcijske tiskalnike in/ali njihovo uporabo, ki se razlikuje glede na status osebe, ki jih uporablja, in/ali namen, za katerega se uporabljajo, če na eni strani to nadomestilo ostane povezano s škodo, ki jo imetniki pravic utrpijo zaradi uvedbe te izjeme, ter če na drugi strani tako razlikovanje temelji na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih.
2. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da načeloma ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki za financiranje pravičnega nadomestila, dolgovanega za izjemo za razmnoževanje na podlagi te določbe, predvideva:
 - bodisi pobiranje pavšalnega nadomestila za dajanje opreme in naprav za razmnoževanje v promet pri proizvajalcih, uvoznikih ali pridobiteljih te opreme in naprav, prvič, če se to nadomestilo pobira dosledno in nediskriminatorno, drugič, če lahko ti znesek, ki ga morajo plačati, prevalijo na uporabnike te opreme in naprav, ter tretjič, če je znesek tega nadomestila razumen glede na obseg potencialne škode, ki se lahko imetnikom pravic povzroči z dajanjem te opreme in naprav v promet, kar mora preveriti predložitveno sodišče,
 - bodisi pobiranje sorazmernega nadomestila, določenega s pomnožitvijo števila narejenih reprodukcij z eno ali več tarifami, pri fizičnih ali pravnih osebah, ki opremo in naprave za razmnoževanje uporabljajo za reproduciranje varovanih del, ali namesto pri njih pri osebah, ki tako opremo in naprave dajejo na voljo drugim, prvič, če se to nadomestilo pobira dosledno in nediskriminatorno, ter drugič, če uporabljeno razlikovanje med tarifami temelji na objektivnih, razumnih in sorazmernih merilih, kar mora preveriti predložitveno sodišče.

Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 pa je treba nasprotno razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot se obravnava v postopku v glavni stvari, ki za financiranje pravičnega nadomestila, dolgovanega za izjemo za razmnoževanje, ki jo določa, nalaga, da se pri isti osebi zaporedoma in kumulativno pobere pavšalno nadomestilo za pridobitev opreme ali naprave za razmnoževanje in nato sorazmerno nadomestilo za uporabo te opreme ali naprave za reproduciranje varovanih del, ne de bi se dejansko v okviru sorazmernega nadomestila upošteval znesek, plačan kot pavšalno nadomestilo, ali ne da bi se predvidela možnost, da se tej osebi vrne ali odšteje plačano pavšalno nadomestilo.

67 — Prav tam.

3. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da države članice del pravičnega nadomestila iz te določbe dodelijo založnikom del, ki so jih ustvarili avtorji, brez kakršne koli obveznosti založnikov, da – čeprav posredno – avtorjem dodelijo ta del.

Vendar je treba Direktivo 2001/29 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da države članice uvedejo posebno nadomestilo v korist založnikov, namenjeno nadomestitvi škode, ki jo ti utrpijo zaradi trženja in uporabe opreme in naprav za razmnoževanje, če se to nadomestilo ne pobira in ne plačuje v škodo pravičnemu nadomestilu, ki ga je treba plačati avtorjem na podlagi točk (a) in (b) člena 5(2) Direktive 2001/29. Preverjanja, ki so potrebna v zvezi s tem, mora opraviti predložitveno sodišče.

4. Člen 5(2)(a) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da države članice vzpostavijo ureditev pobiranja pravičnega nadomestila, s katerim se lahko krije fotokopiranje grafičnih izdaj glasbenih del in ponarejenih reprodukcij.